

Utjecaj poreza i socijalnih naknada na raspodjelu dohotka i ekonomsku efikasnost

Ivica Urban
Institut za javne financije, Zagreb

Predstavljanje rezultata istraživačkog projekta
Zagreb, 8. svibnja 2024.

Utjecaj poreza i socijalnih naknada na raspodjelu dohotka i ekonomsku efikasnost

Impact of taxes and benefits on income distribution and economic efficiency (ITBIDEE)

Hrvatska zaklada za znanost – Istraživački projekti
Natječajni rok IP-2019-04

15. siječnja 2020. do 14. siječnja 2024. – 4 godine
do 14. lipnja 2024. – 4 godine i 5 mjeseci

Primjena mikrosimulacijskih modela u analizi poreza i socijalnih naknada u Hrvatskoj (AMMATSBC)

Uspostavni projekt HRZZ-a
2015. do 2018.

- (1) miCROmod – mikrosimulacijski model hrvatskih poreza i naknada, koji
  - (a) modelira poreze i socijalne naknade u Zagrebu, Rijeci, Splitu i Osijeku,
  - (b) sadrži bihevioralni dodatak, kojim se modelira ponuda rada

- (2) Upotreba miCROmod-a i EUROMOD-a u analizi reforme poreza i socijalnih naknada:
  - (a) potpore za djecu,
  - (b) porez na dohodak,
  - (c) instrumenti za povećanje isplativosti rada,
  - (d) lokalne socijalne naknade.

- (3) Upoznati čelnike javne uprave i istraživače s prednostima mikrosimulacijskih modela.

AMMATSBC

Ivica Urban (voditelj), IJF

Slavko Bezeredi, IJF

Martina Pezer (doktorand), IJF

Chrysa Leventi, University of Essex (EUROMOD)

Holly Sutherland, University of Essex (EUROMOD)

Saša Jakšić, EFZG

10-ak znanstvenih radova

nekoliko stručno-popularnih radova i izvještaja

tri okrugla stola

znanstvena radionica „Social protection policies and microsimulation“

AMMATSBC – Nova suradnja

miCROmod – bihevioralni dodatak – model ponude rada
složen i zahtjevan zadatak

edukacijski seminar o modeliranju ponude rada – John Dagsvik
(norveški matematičar i ekonomski teoretičar)

nova suradnja – Ivica Rubil i Marko Ledić – u izradi modela ponude rada

Slavko Bezeredi, Marko Ledić, Ivica Rubil, & Ivica Urban (2019). *Making work pay in Croatia: An ex-ante evaluation of two in-work benefits using miCROmod*. *International Journal of Microsimulation*, 12(3), 28–61.

AMMATSBC

Ivica Urban (voditelj), IJF

Slavko Bezeredi, IJF

Martina Pezer (doktorand), IJF

Chrysa Leventi, University of Essex (EUROMOD)

Holly Sutherland, University of Essex (EUROMOD)

Saša Jakšić, EFZG

ITBIDEE

Ivica Urban (voditelj), IJF

Slavko Bezeredi, IJF

Martina Pezer, IJF

Chrysa Leventi, Joint Research Centre

Marko Ledić, EIZ

Ivica Rubil, EIZ

Nora Mustać (poslijedoktorand)

ITBIDEE

Svrha istraživanja

1. unaprijediti metodologiju empirijske analize utjecaja poreza i socijalnih naknada na raspodjelu dohotka i ekonomsku efikasnost
2. provesti nekoliko empirijskih analiza utjecaja poreza i socijalnih naknada na raspodjelu dohotka i ekonomsku efikasnost u Hrvatskoj

Radni plan

Cilj 1. Povećati kvalitetu mikrosimulacije stjecanjem vjerodostojnijih podataka o distribuciji dohotka i uključenjem neizravnih poreza u miCROmod

- Izrađen je posebni modul za simulaciju neizravnih poreza (PDV i trošarine), upotrijebljen u nekoliko radova
- EU-SILC podaci za Hrvatsku „korigirani“ su pomoću poreznih podataka, razvijena posebna metoda

Cilj 2. Istražiti sastavnice nejednakosti dohotka i siromaštva, s naglaskom na poreze i socijalne naknade

- Dekompozicije nejednakosti po dohodovnim izvorima – razjašnjeni metodološki problemi oko interpretacije doprinosa pojedinih izvora
- Smišljena nova dekompozicija FGT indeksa siromaštva po dohodovnim izvorima
- Usporedne dekompozicijske analize za Hrvatsku i zemlje EU
- Izračuni granične efektivne porezne stope za Hrvatsku; analiza utjecaja naknada za povećanje isplativosti rada
- Komparativne analize utjecaja naknada za djecu na nejednakost i siromaštvo

Cilj 3. Unaprijediti empirijsku analizu temeljenu na teoriji optimalnog oporezivanja i primijeniti je na Hrvatsku

- Optimalno oporezivanje najviših dohodaka u Hrvatskoj
- Procjena društvenih preferencija prema preraspodjeli u Hrvatskoj metodom inverzije optimuma

Cilj 0. Provedba projekta i usavršavanje

- 12 edukacijskih seminara za suradnike na projektu
- 8 izlaganja na konferencijama
- 1 pozvano predavanje (o optimalnom oporezivanju, Egbert Jongen)

Znanstveni radovi

Plan:

8 znanstvenih radova

Realizacija:

16 znanstvenih radova: 12 već objavljenih, 4 u postupku recenzije

Kvartilna skupina	SCImago (Scopus) SJR 2022	JCR (Clarivate) JIF 2022
Q1	2	2
Q2	3	0
Q3	2	2
Q4	1	4
x	4	4
Ukupno	12	12

* SJR – SCImago Journal Rank; JCR – Journal Citation Report; JIF – Journal Impact Factor

Zahvale

Institut za
javne financije

...dodatno: voditeljeve zahvale ;)

Dekompozicije nejednakosti po dohodovnim izvorima

U mjerenju dohodovne nejednakosti koriste se različiti indeksi nejednakosti

Nejednakost se uspoređuje među zemljama i vremenskim razdobljima

Želimo dobiti više informacija, sliku nejednakosti: zašto je negdje / nekad veća ili manja?

(1) Dekompozicije nejednakosti po skupinama stanovnika (npr. regionalnim, socio-ekonomskim, demografskim)

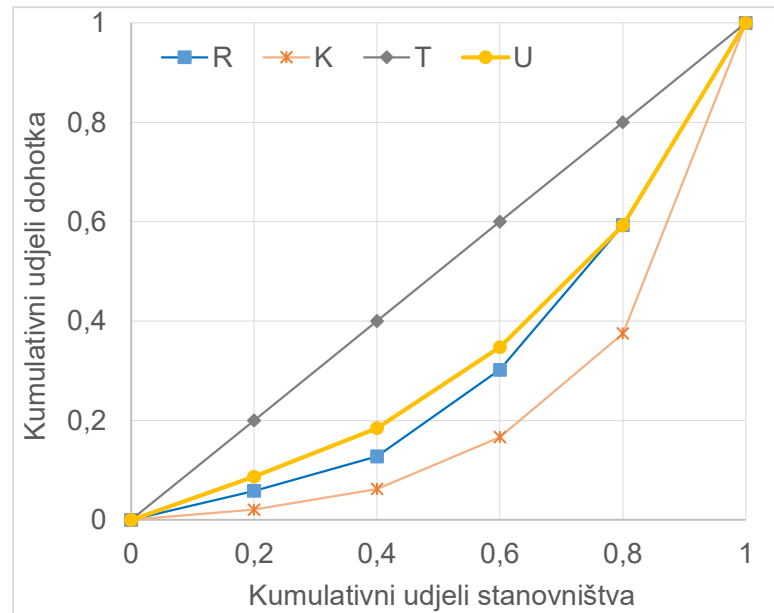
(2) Dekompozicije nejednakosti po izvorima dohotka – veoma popularne u svijetu i u Hrvatskoj

ukupni raspoloživi dohodak = plaće + mirovine + dohodak od obrta + dohodak od imovine + dohodak od kapitala + socijalne naknade – obvezni doprinosi – porez na dohodak

Koliki je doprinos svake pojedine dohodovne komponente ukupnoj nejednakosti? Kako pojedini dohodovni izvori utječu na ukupnu nejednakost? Što bi se dogodilo s nejednakošću ako se 'ukloni' neka vrsta dohotka ili ako se ta vrsta dohotka ravnomjerno preraspodijeli?

Hipotetska populacija

Pojedinac	Dohodak od rada (€)	Dohodak od kapitala (€)	Dohodak od transfera (€)	<i>Ukupni dohodak (€)</i>
#1	5	1	10	16
#2	6	2	10	18
#3	15	5	10	30
#4	25	10	10	45
#5	35	30	10	75

Ginijev indeks = 2 * površina između crte potpune jednakosti i Lorenzove krivulje

Nejednakost ukupnog dohotka je manja nego nejednakost dohotka od rada i kapitala – zahvaljujući dohotku od transfera

Rao (1969)

$$\begin{aligned} G_U \\ &= \varphi_R * D_R \\ &+ \varphi_K * D_K \\ &+ \varphi_T * D_T \end{aligned}$$

$$D_T = 0 \dots$$

Lerman & Yitzhaki (1985):

$$\begin{aligned} &\varphi_R * (D_R - G_U) \\ &+ \varphi_K * (D_K - G_U) \\ &+ \varphi_T * (D_T - G_U) \\ &= 0 \end{aligned}$$

Urban, I. (2023). Two Classical Decompositions of the Gini Index by Income Source: Interpretation of the Contribution Terms. *Journal of Income Distribution*, 32(3–4), 54–78.

Urban, I. (2024). Decompositions of inequality by income source: toward a literature review (u postupku recenzije)

Prva dekompozicija – u konceptualnom okviru apsolutne nejednakosti

Druga dekompozicija – u konceptualnom okviru relativne nejednakosti

Konceptualni okvir apsolutne nejednakosti: promatra apsolutne novčane razlike između pojedinaca

Konceptualni okvir relativne nejednakosti: promatra relativne novčane razlike između pojedinaca

	Početna situacija		Nakon uniformnog transfera od 10 €	
	€	%	€	%
#1	5	25	$5 + 10 = 15$	37,5
#2	15	75	$15 + 10 = 25$	62,5
Ukupno	20	100	$20 + 20 = 40$	100,0

Naši zaključci o utjecaju pojedinih izvora na nejednakost ovise o „pogledu na nejednakost“

mirovine!

Konceptualni okvir intermedijarne nejednakosti: kombinacija apsolutnog i relativnog pogleda na nejednakost

Osim nejednakosti, korisno je analizirati **društveno blagostanje**

Urban, I. (2023). 'Mingling' the Gini index and the mean income to rank countries by inequality and social welfare. In S. Bandyopadhyay & J. G. Rodríguez (Eds.), *Mobility and Inequality Trends* (Vol. 30, pp. 139–163). Emerald Publishing Limited.

Ledić, M., Rubil, I., & Urban, I. (2023). Tax progressivity and social welfare with a continuum of inequality views. *International Tax and Public Finance*, 30(5), 1266–1296.

Dekompozicije siromaštva

Dekompozicije nejednakosti po izvorima dohotka – veoma popularne

Dekompozicije siromaštva po izvorima dohotka – vrlo rijetke u literaturi

Urban, I., Bezeredi, S., Leventi, C. (2024). Decompositions of inequality and poverty by income source (u postupku recenzije: The B.E. Journal of Economic Analysis and Policy)

Foster-Greer-Thorbecke (FGT) indeks siromaštva – nova dekompozicija po izvorima dohotka

zasnovana na načelima dekompozicije Lerman & Yitzhaki (1985).

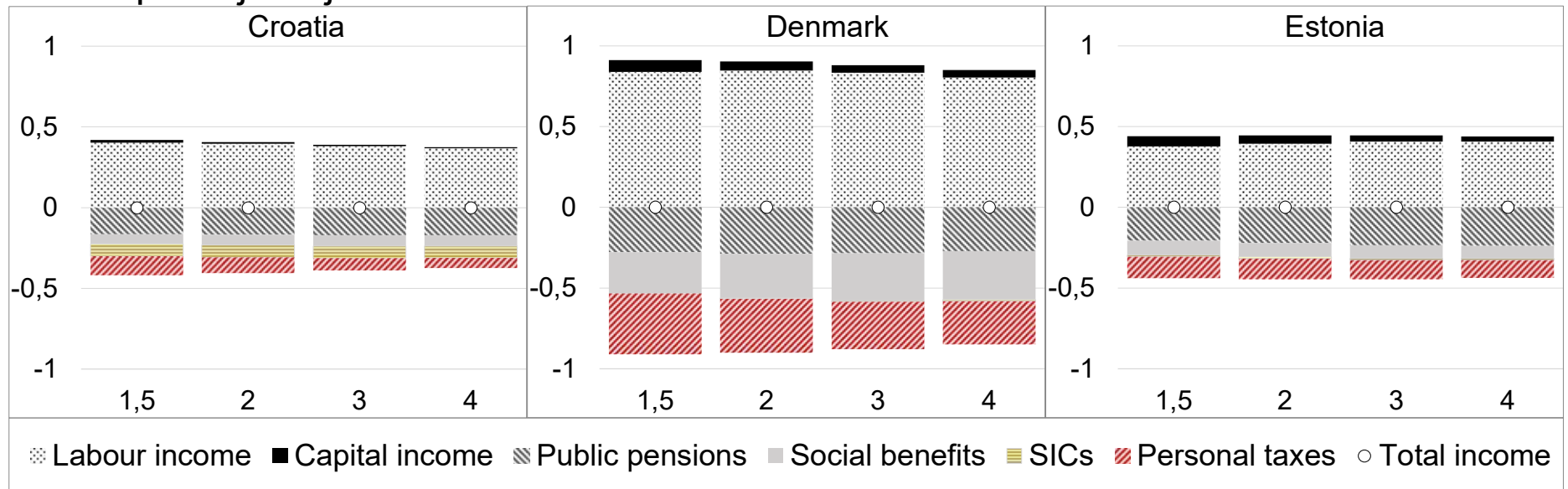
Usporedba rezultata dekompozicije nejednakosti i siromaštva

pozitivni dohoci uvijek smanjuju siromaštvo, a negativni dohoci (porezi i obvezni doprinosi) uvijek povećavaju siromaštvo (to nije tako kod nejednakosti dohotka!)

U nekim zemljama postoje porezi i doprinosi koji povećavaju i nejednakost i siromaštvo

Zaključak: potrebno je sagledati utjecaj dohodovnih komponenti i na nejednakost i na siromaštvo, rezultati se razlikuju i po smjeru učinka i po intenzitetu.

Dekompozicija nejednakosti:

Dekompozicija siromaštva:

